

SLOVENSKE NOVINE.

Odgovorni Vrednik: Professor Valentin Konček.

Slovenske novine prišajo vsaki četrtek na svetlo: cena za četrtno leto 1 gold.; po pošti 1 gal. 10 kr. št.
Za plačilo se tudi enačila razglanja.

Tedaj II.

V Celju 1. rožnika 1849.

List 22.

Blisko Jezero. *)

(K. Heberjeva pesem.)

Otok blede,
Kino *) neboški,
Krajnske sonce ti!
Vene in raja
Te obdaja,
Vas se veseli.

Vall igrajo
Ribe imajo
Dobrovoljni ples,
Ladja giblje
Se in sibilje
Nas h Kraljevo nebo.

Z vrhove srede
Skale blede
Stari Grad je rob;
Čas od Grada
Mojstest strada
Storni Nabji rob.

Klor si tukaj
Le zanka
Tu brez vas skrbti;
Krajna mati
V svojih slati
Draga naj tiči.

(Vedel.)

Slovenec po Štajerskem!

Dozugi in našim mladim mlitim cesarju
France Josifu bode hvala, da je čas prišel,
v katerim se že po novi ustavi naše nam napo-
vedene soseske postavljajo za eno resnično
upravljajo; v kakaj slišan, da so v našem Celjskem
krogu več del por vaš kantoni soseskni
predstojniki že povabljeni bili, z močmi bistro

glave in dobriga srca v pisarnico prišli, da
bi se z gospodnim komisarjem zavolj teh
novih, že kmetom premalo znanih reči pa-
metno posvetili, ino potem c. k. kresli na
suoje dali novo združenje sosesk, ali kto-
je soseske bi se rade pod enim predstojni-
kom združile v poglavitno sosesko ali srenjo.

Pa — žalibog! per vsem tem so veliko
zapakov nakluči. Ne vem, od kod zmota-
re svirajo? Mislim si, da je nekaj slabo-
vednost in kratkovidnost vsek tajatih, —
pa tudi znani reči, da novostilnost narvoči
napake naredi; kakaj gotovo so ve od no-
kih, da bi radi sami svoji bili, ino že rajši
gospodi svojih sosedov. — O gerda lakom-
nost povratno častil kakaj se ti tak pre-
drzno med nami obnaša? Pohori se od
nas! kir tebe ni bilo, je vaelej prijaznost,
šlahan roža cvetola ino ni nikoli oschilja.
Naj si ludi mol seboj prijazno roke podajo
v vpelvanju noviga soseskniiga roda; naj go-
spodi ino kmeti prijazno se podpirajo ino
zadržano stanov — lečno raspertje, ino sovraž-
vo v ljubozno združjenje spremeni, ino
visti ino niti stanov naj le ono misel imajo,
namreč po besedah svetliga cesarja združo-
mo se po soseskah, narpoprej ino potem
po deželah ino po celim cesarstvu novo po-
stave po rodu in mirno vpeljati, ino tako zadrž-
čeni vse sovražniko ljudsko prunagati.

Po novih srenskih postavah bo morala
vsaka srenja ali poglavitna soseska, ktera
bo samostalna, — če je že tak majhna, sren-
skiga predstojnika (Bürgermeister) si avo-
liti, kter bo imel vse potrebne oskerbosti;
če pa ni v srenji takiga moča, kteri bi znal
vse oskerbosti, kakor §. 83 pravi, bo mo-
rala srenja eniga za primerjano plačila na
strani predstojnika imeti, kter vse potreb-
no pisanje opravi; predstojnik seer nič pla-
čila nima dobiti, pa njegovi oskerbnik in
pisar bo se moral plačati, da bo zmogel
živeti. Potem se že vidi, da se majhne so-
seske morajo v eno veliko združiti, da bo-
do lotje plačilo svojimu oskerbniku vsaj
spravili.

Neumnio bi tedaj bilo, ako bi hote maj-
hne štajerske soseske samostojne biti, ino
si tako veliko težavo nakladati. Tudi mo-

*) Blede (Veldes) neizročeno lep kraj na Go-
renschim, ki ga imenujejo gospoda obiskuju.
Na sredi jezera je otok, to je zih kor son-
lje. Na tem je cerkev h kteri so v ladijah
vunjo. Na bregu jezera na visoki polini
stoji Grad Nabji neb je gora čes od
Veldes, — *) Kina imenote + ciz (Zlorde.)

mestu Novara na nas plačil. Pred nami je bilo 8 regimentov naših sovražnikov, ki so bili silno močni. Ker so ti regimenti, ki so od konca ena malo retirirani začeli, do nas prišli, so rekli, da so že veliko svojih zgubili. Tedaj pravi general Radetzky: Ljubi moji otroci, ti Slovenci pojite drugič vi neproj, z vami nisva pravzaprav zmagnali, torej imate tudi zdaj vpanje do vas, da bom zmagal. Ali pa zavpijemo da imamo kurajžo do vojske, in tud da čemo za našega Cesarja in našo deželo smert storiti.

Tisto na pol kuhano jed smo po zemlji vergli, in smo vzeli vsak svoje puško, in začeli smo ob devetih uro, to je bilo 23. Susca, po sovražniku strelati. Tako smo delali, da se je pod nami zemlja tresla; kugle so pa tak med nami živigale, kakor da bi bučele rojile. Terpelo je to do noči, in tako smo mi Slovenci fanti sovražnika premagali, pri mestu Novara. Precej veliko jih je padlo; mene je ena kugla na levo roko zadela, in mi je kožo iz dveh prstov pobrala, pa zdaj sem že zdrav.

Velika čast je to za nas in našo deželo, in generali so nas zelo pohvalili. Vojsko smo sklonili, in zdaj je vse mirno; samo v Papežovi deželi še ni miru, tam so partizji, in zdaj nad nje marširamo.

Izvala Boga, dosedaj smo se srečen bil, Bog mi še da, da bi še Papežovo deželo premagali. Ljubi starši, prosite Boga, da mi življenje še ohrani. Pisati mi ni treba; kadar bode povsod mir, Vam bom zopet pisal, da mi bote nazaj pisali. i. t. d.

Nemške zmešnjave; — in kaj je zdaj storiti?

Pod tem naslovom se bere sestavek v „Graškem časopisu“, Nro. 142, v kateru stojijo te besede: — „Črez sodiške zgodbe na Nemškem se ne smemo čuditi; že davno smo vidili da to pride; ni bila nobena skrivnost, kam da je zbor v Frankobrodu veslal, in kam njegovi visokostni sklepi z ošabnimi mislimi peljati morajo.“

Pri ti priložnosti je opomba ob časa. — Avstrijski Pruski in Bavarski poslanci so se od svojih vlad iz Frankfurta domu poklicali, tako da tisti poslanci, ki še zdaj na zboru prebivajo, le k republikanski stranki blišijo. Ta stranka je hudi punt podkerni v državah, ktere po reki Rini ležijo. Nadenski veliki vojvoda je moral iz svoje dežele zbežati, dasiravno je v vse dovolil, kar je ljudestvo od njega terjalo. Tud v drugih mestih tu in tam se je bil punt vdirjal, toda se je hvala Boga še premagal. To je vse iz ravno tistega Frankfurta prišlo, v kterga smo tud mi svoje poslance poslali morali. Nadar so se lanske leto poslanci v Frankobrod volili, je bilo mnogo voliteljev na Slovenskem, ki voliti niso hoteli, ter so rekli, da mi v Frankobrodu nič opraviti nimamo, ampak da je Dunaj naše pravično mesto, v kteru Cesar prebiva, in kterga se krepko držati moramo. Tim pamet-

nim Slovencem voliteljem so se tisti modrirani posamešniki, kteri so mislili, da nam blagor je v Frankobrodu cveti. Pa pri volitvi niso nič opravili, in le malo voliteljev je volilo; torej ne so nekteki črni konji — se vo da nemški — naša nima nič, onto ko nam to ni bilo v glavo. In kaj je pa zdaj? Glejte kaj se je v tem letu obnovilo — Ravno tisti časopis, ki je naz, že ni tega 3 mesce, hvalil, da smo v Frankobrodu poslance poslali, zdaj reče, da se je že davno volilo, da se bo na Nemškem to zgodilo. Mi Slovenci tega seer nismo vedli, kaj da se bo zgodilo, pa naša pamet nam je rekla, da dva zobra ob enim času postav dajti ne moreta, in torej nismo radi volili. Veliko rajše bi nam seer bilo, da bi ne bila naša obveljala, kakor pa da tako hude zmešnjave našo sosedno in bratovsko Nemško deželo nesrečno storijo; pa ker tega odvertni ne moremo, si znamo to posnemati, da je v vseh časih, posebne v nemirnih, nar bolše pravi pameti obogati, kteri je bolji dar, in tiste može poslušati, kteri so domorodci in že davno za pravico in poštene spoznani. Tako bomo tud prihodni ravnali, in Bog ota nas bo mile obvaroval hudega vremena. S.

Naše potreba.

* Slovenci silno imeniten čas smo doživeli, njega kolo se neprestano vrti ino od nas s glasnim kričanjem terja, da se iz dramiso, ako nečemo zaspati svoje lastne sreče, če hočemo preprečiti, da namptoji sovražniki ne vnorijo mladega detetca prihodnega blagostanja, da nas v spanje ne vdašijo, kakor se je že stoterim naših bratov v nesrečni dobi temno minulosti zgodilo. Novi čas terja od nas novi duh, nova serca, da njegovemu zahtevanju zadostiti zamoremo. Ali kakor lenku pečenke ne padajo raz hrasta, pod kateroga sencjo sladko počiva, kadar se drugi potijo ino trudijo za vankdajši kruh, tak tud mi sami moramo za svojo omiko, za svojo izobraženje, za srečo svoje mladosti, naše, edine nade matere Slavo skrbeti. Tis je predragi rojaki! Da se tudi naši predtariši brez vseh takih nevarj živeli ino umrli; ali niso se zavzeli svojih potreb, ktera so v drugih časih druge. Čas hiti in blazno nemarliv nima zapopadka od človeške vrednosti, ne od prave slabode, ne od čulnega razvika — mladost mu mine brez višjega veselja, po petdeset let v svetnosti rove ino žalosni duvi mračne starosti ga čaka, svoje otroke je v svet poslal, da tak žalosno živijo, kakor on sam, ker se nifira niso naučili, ino potreb se ho mu v mladost gonili trupe strelati, in več sveta na njim — bil je, kakor da ga nje bila. — Tudi stoda, da na omiko, na avtoritac omiko moramo skrbeti, če hočemo višjega, čulnega veselja in nove od Cesarja nam obetane vata-v delezni postati. Za izobraženje odraslih so zdaj edino pomoč domorodni časopisi ino sposobne knjige. Naj se po pravnikih ino

načeljah, na mesto v kerčmi pri polnih bučkah, pred prijetnostjo lipoj štirajo, kjer sta eden ali drugi slovenske novice prebira. Tu si naj pogovorijo, kako se naj lažje zadovoljimo dušnega ino telesnega razvika v osem prila, tudi veselih reči se najde v novinah ino drugih spisih, to prosto nikar ni je potrebno, da bi samo pri molitvenih buklicah dremali, tudi poštene veselice so Bogu dopadljive. Naj si na zemljoridja pogledajo prostrano domovino avstranskih narodov, da bodo saj vsaki znalca vsako mesto v Avstriji ino za vse poglavina mesta vsih dežel. Tudi bomo od Petra Koziana v Beču za nekatere tjebine prav marljivo izdani slovenski zemljovid dobili, veljal bodo 4 dvajsetice ino mislim, da bodo ga Jerolim mladinski slovenskih Novin in Celjsa narodna dragovoljno prijazni. Saj vsaka občina in naj en tatis prikerži ino v lisi vsakega pravega Slovencega ga naj ne manjka.

Druga potreba za oniko našega ljudstva, glede na celi narod, so šole: šole na kmetih ino v mestih. Dandaj se nije naša mladež po deželi clo nič ali saj prav malo naučila. Šole so, da se glava mladeži zvede, da se mlado serce vname za ljubezen do Boga ino do ljudi, da se potrebnih reči nauči, katere jo ravno peljajo po nevarnem potu skozi življenje — to pa se le v milem materinem jeziku zgoditi more, ino pozneje se še so zna, koma je volja ino komu je potrebno, stajih jezikov posebno Nemškiga volji; tudi Nemci bojo se morali slovenski nauči, če hčejo zadostiti imenitnim potrebam našnosti. — Šole tedaj morajo narodne biti, t. j. na nemškem se morajo otroci vsih reči po nemško, na slovenskem po slovensko učiti; slovenski jezik mora v nemških šolah, nemški pa v slovenskih predmet (Gegenstand), poseben del uka postati. Doktor in narodni šol nimamo, če moremo popolnoma deležni postati novih od nilega Cesarja nam podelenih darov.

Kaj pa nam je zdaj storiti, kadar se vse okoli nas maha, da se je bojati, da tudi nas nehočice s seboj ne potegne? Nič nam nebreha od stalnosti. — Stalni in trdni moramo biti v vsem djanju, v vsem delanju. Mi smo Slovenci ino hočemo rajši umreti, kak toto lepo ime ohraniti. Pošteno hočemo živeti ino vneti, mi po ravno svoj poti hočemo hoditi, kakor naši dragi očet, katerih zdrava pamet ino blago serce je vsem poznano, tak da se zmot bojati ni.

Vztrajajmo tedaj radi poštene in umne domovine, domorodne družave, domorodne prijatelje, ne dajmo se motiti ne od zaničevanja naših neprijateljev ne od njihovega prepričanja.

Če za zmo Avstrijo, našega mladega Slovence ino naše sladke domovino!

NOTO.

Imperator, Miklavž I. je v Varšavo prišel, tu se neki časa tam ostal. Ta prijetnost se je bila ravno prav naklonila našemu cesarju Francu Jožetu, svojiga prijatelja

in pomočnika zoper ogerske sovražnike oblikati; zatorej je 20. t. m. se iz Lubanau v Varšavo odpeljal, in prvi minister, knez Lvarensberg, ga je spremljal.

Pred Benetkami so že mislili naši, če bodo svoje dela te to čim končali, ino potem urno začeli terlatjavo Italgero bombardirati, pa ker zmiram dežajo, se ne more nič praviha početi in skloniti. Vojaki, kateri v jamaah delajo ino na straži čuvajo, so do trehurn v vodi. General Hajnau je na Ogersko poklican, namost njega prevzame grof Turn komando pred Benetkami. — V Milanu se je zmiram zavolj mira pogovarjalo. — Na armada je veliko mesto Bologna posešla, potem ko je bilo 2/3 ure hudo bombardirano. Našli ni noben padel. — Tudi na Peskanskim so naši junaki narajše mesto Livorno premagali in posedili. Ko so v sred mesta bili, so puške odložili ino začeli si mamo kuhati, začnejo Lahi znenkrat in neke cerkve in iz hiš na nje strelati. Serdit pozicije vsak naših svojo pasko, ino v cerkev in hiše vsi kakor blisk so vrilejo, ino kteriga z orožjam v rokah najdejo, ga vstrelijo ali zakoljejo. Veliko med tem nevarčim je bilo nemcev in polakov. —

Rimci so Francoze ino tudi Napoleonu ne že enkrat nazaj zapodili. Strašno so Rimsko mesto zagradi ino 30 tavitni možov je nek v orožji ga varvati pred sovražnikom. Bomo vidili, ali bodo naše armada, kadar bo do Rima prišla, tudi premagali. Miende ne. Naši vojaki na Laškim so že preveč se navadili haliga boja, da bi se zdaj od Rimskih puntarjev dali premagati.

Na Ogerskim je, kakor se sliši, te tedden precej hudi boj se začel na otoku Šitt, okoli kterga Dunava teče. Puntarji so premagani veliko mervih pustili. Dva eskadrona huzarjov sta skorej čisto razbita. 300 — 500 konvedov je v naše roke padlo, tudi je nek 200 huzarjov z dvema oficirama k nam prestopilo.

General Welden je ogerske banknote za neveljavne spoznal, in je to oznanil.

Minister Stadion je na prošnjo od cesarja od svoje težavne službe odpušen, doktor se čisto ne sozdravi. Ministerstvo znotrajniga je pravdarski minister Dr. Bah — ministerstvo učentstva pa minister Tinfeld prevzel.

V Gradcu 3. t. m. Včeri je minulo leto, od kar se je graško društvo „Moravija ustanovilo. Ono je tedaj clo leto last politično društvo obstalo in z mnogim vsemham delalo. Ker se je pa po novih političnih združevanje jako omejilo; je društvo leto v svojih glavnih zbora sklenilo, se reobrniti se s početkom drugiga leta v literarno društvo. De bi se dan njega raznovrstne dostojno obhajal, so sklenili celo na predlog predsednika čast (gospod) deršati, s tem pristavkami, da se ta čast pri rodoljubni avnoci mesta v prijetni dolini pripraviti da. Tako se je zgodilo. Zarana prihitimo vsaki od svojiga doma na